

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВСП «ЕКОНОМІКО-ПРАВНИЧИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

Олена ГРИБАНОВА

18 вересня 2024

СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки фахових молодших бакалаврів

галузі знань: 23 соціальна робота

спеціальності: 231 соціальна робота

освітньо-професійної програми: соціальна робота

Укладач: Лариса ІВАНОВА

Обговорено та ухвалено
на засіданні циклової комісії соціальної
роботи, педагогіки та адвокації
Протокол № 1 від «28» серпня 2024

Голова ЦК Олена МАЛОВІЧКО
(підпис) (ім'я, прізвище)

Ухвалено методичною радою коледжу

Протокол № 1 від «18» вересня 2024
Заступник директора з НМР

 Альона ХОДАКОВСЬКА
(підпис)

2024 рік

1.ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття освіти	
Кількість кредитів - 3	Галузь знань 23-соціальна робота	Нормативна	
Загальна кількість годин - 90	231- соціальна робота	Рік підготовки: 2	
			4 сем
		Лекції	
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання: – 2 год	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр		14 год.
		Практичні, семінарські	
			16 год.
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
			60 год.
Вид контролю: залік			

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Соціальна психологія» є теоретична підготовка студентів, спрямована на навчання дослідницькому підходу до вивчення соціальної психології як науки.

У разі успішного завершення курсу здобувач освіти набуває програмні компетентності (з ОПП):

- ІК. Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів соціальної роботи, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

-ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного, демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

-ЗК 2.Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

-ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

-ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

- ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 8. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- ЗК 9. Здатність працювати самостійно і в команді, налагоджувати комунікаційні зв'язки та міжособистісні взаємодії під час вирішення поставлених завдань.
- ЗК 12. Здатність діяти у відповідності до принципів академічної доброчесності.
- СК4. Здатність до розуміння соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості
- СК16. Здатність виявляти і залучати ресурси особистості, соціальної групи та громади для виконання завдань професійної діяльності.

Програмні результати навчання, які досягаються за допомогою вивчення дисципліни (з ОПП):

- РН1. Здійснювати пошук, аналіз і оброблення інформації для розв'язання професійних завдань.
- РН2. Володіти державною та іноземною мовами у професійній діяльності.
- РН 15. Вміти визначати причини конфліктних ситуацій, знаходити можливості врегулювання конфліктних ситуацій шляхом надання комплексу соціально-психологічних послуг.
- РН 17. Застосовувати методи наукового дослідження для збору первинної інформації щодо отримувачів соціальних послуг.
- РН18. Виявляти та залучати ресурси особистості, соціальної групи та громади для виконання завдань професійної діяльності.
- РН 21. Володіти навичками якісного академічного письма та дотримуватися принципів академічної доброчесності.

Міждисциплінарні зв'язки. Навчальний курс "Соціальна психологія" ґрунтується на системі пов'язаних між собою та з іншими науками галузей. Єдність психології, з соціологією незважаючи на розмаїтість галузей, визначається єдиним предметом і методом.

Робоча програма навчальної дисципліни «Соціальна психологія» передбачає тісний зв'язок з раніше вивченими студентами дисциплінами і, зокрема, спирається на теоретичні положення, які розглядаються в курсах «Теорія соціальної роботи» та «Вступ до спеціальності».

Розділ I. Теоретичні та методологічні засади соціальної психології

Тема 1. Соціальна психологія як наука, її розвиток та сучасний стан.

Предмет і завдання соціальної психології. Місце соціальної психології у системі наукового знання. Етапи становлення соціальної психології. Основні теоретичні напрями розвитку сучасної соціальної психології. Соціально-психологічні ідеї і загальнолюдські цінності. Соціальна психологія як наука про психологічні явища та одна з фундаментальних галузей психологічних знань. Направленість наукових завдань на розробку та обґрунтування наукових. Взаємозв'язок соціальної психології з іншими галузями знань.

Тема 2. Методологія та методи соціальної психології.

Методологічні засади соціально-психологічного дослідження. Проблема якості та достовірності соціально-психологічної інформації. Використання гіпотез і теорії. Методи спостереження, вивчення документів та опитування. Метод експерименту і тестування. Соціометрія. Соціально-психологічний тренінг як метод саморозвитку особистості. Класифікація соціально-психологічних методів. Методи соціально-психологічної дії. Ідея фундаментального соціально-психологічного експерименту.

Тема 3. Проблема особистості в соціальній психології.

Соціально-психологічний аспект дослідження особистості. Дослідження особистості з позиції процесуальних характеристик та суперечливих внутрішніх і зовнішніх чинників. Поняття соціалізації. Форми. Механізми. Ресоціалізація. Стадії соціалізації. Соціальні інститути соціалізації. Засоби соціалізації (традиційний, інституційний, міжособистісний, рефлексивний, стилізований). Види соціалізації: політична, економічна, статево-рольова. Чинники та механізми соціалізації (наслідування, навіювання, соціальна фасилітація, чутки, інтеріоризація, рефлексія тощо). Форми соціалізації (цілеспрямована і стихійна). Соціальна зрілість особистості. Ознаки зрілої особистості.

Тема 4. Проблема спілкування в соціальній психології.

Спілкування і спільність. Спілкування та соціальні відносини. Поняття, структура та види спілкування. Роль спілкування в психічному розвитку людини. Розвиток спілкування в онтогенезі. Спілкування як універсальна форма вияву активності особистості. Значення і функції спілкування у соціальному становленні індивіда. Соціальна поведінка. Модель структури спілкування та її аналіз. Поняття про комунікацію та її особливості. Способи міжсуб'єктного інформаційного зв'язку. Вербальні та невербальні засоби комунікації. Соціально-психологічні бар'єри спілкування. Зворотній зв'язок та його роль у спілкуванні.

Розділ II. Соціальні групи як об'єкт соціально-психологічного аналізу.

Тема 5. Проблема групи в соціальній психології. Психологічні характеристики великих соціальних груп.

Поняття про групу як соціально-психологічне явище. Сутнісні ознаки групи та їх характеристика. Параметри соціально-психологічного аналізу групи. Класифікація груп. Психологічний опис (характеристика) великої соціальної групи. Соціальний контроль як специфічний регулятор соціальної поведінки, його різновиди та характеристика. Соціально-психологічна характеристика натовпу. Різновиди натовпу. Механізми розвитку натовпу. Психологічні особливості етнічних груп та українського національного характеру. Поняття про ментальність.

Тема 6. Загальні питання психології малих груп.

Поняття про малу групу. Проблема малої соціальної групи в історичній ретроспективі. Наукове обґрунтування малої групи. Класифікація малих соціальних груп. Теоретичні концепції малих груп та їх достовірність. Структура і стиль взаємовідносин у малій соціальній групі. Потреби, що зумовлюють вступ людини до неформальної групи.

Тема 7. Поняття про групову динаміку, її процеси та механізми.

Поняття та процеси групової динаміки. Механізми групової динаміки та їх характеристика. Соціальне проникнення та умовні етапи розвитку міжособистісних відносин. Ціннісний обмін в груповій міжособистісній взаємодії та його рівні. Соціальні та психологічні чинники утворення малої групи. Характеристика підходів групового функціонування. Стадії групоутворення за Г.Стенфордом і А.Роарком. Соціально-психологічні параметри групи.

Тема 8. Проблема групової згуртованості. Лідерство і керівництво в малих групах.

Поняття групової згуртованості. Міжособистісна сумісність та соціально-психологічні умови її розвитку. Групові конфлікти і способи їх подолання. Лідер і лідерство. Види лідерів. Відмінності між лідером і керівником. Теорії лідерства: харизматична, ситуаційна, теорія ціннісного обміну, системна. Стилі лідерства: авторитарний, демократичний і ліберальний, комбінований і гнучкий.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин				
	Денна форма				
	Усього	У тому числі			
		л	с/п	лаб.	сам.роб.інд.завд.
1	2	3	4	5	6
Розділ І. Теоретичні та методологічні засади соціальної психології					
Тема 1. Соціальна психологія як наука, її розвиток та сучасний стан.	10	2	2	-	6
Тема 2. Методологія та методи соціальної психології.	12		2	-	10
Тема 3. Проблема особистості в соціальній психології.	10	2	2	-	6
Тема 4. Проблема спілкування в соціальній психології.	12	2	2	-	8
Разом за Розділом І	44	6	8	-	30
Розділ ІІ. Соціальні групи як об'єкт соціально-психологічного аналізу					
Тема 5. Проблема групи в соціальній психології. Психологічні характеристики великих соціальних груп.	10	2	2	-	6
Тема 6. Загальні питання психології малих груп.	10	2	2	-	6
Тема 7. Поняття про групову динаміку, її процеси та механізми.	12	2	2	-	8
Тема 8. Проблема групової згуртованості. Лідерство і керівництво в малих групах.	14	2	2	-	10
Разом за Розділом ІІ	46	8	8	-	30
Усього годин	90	14	16	-	60

5. Теми лекційних занять

№ теми	Назва теми	Кількість годин
1.	Соціальна психологія як наука, її розвиток та сучасний стан.	2
2.	Проблема особистості в соціальній психології.	2
3.	Проблема спілкування	2
4.	Проблема групи в соціальній психології. Психологічні характеристики великих соціальних груп.	2
5.	Загальні питання психології малих груп.	2
6.	Поняття про групову динаміку, її процеси та механізми.	2
7.	Проблема групової згуртованості. Лідерство і керівництво в малих групах.	2
Разом		14

6.Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Соціальна психологія як наука, її розвиток та сучасний стан.	2
2.	Методологія та методи соціальної психології.	2
3.	Проблема особистості в соціальній психології.	2
4.	Проблема спілкування в соціальній психології.	2
5.	Проблема групи в соціальній психології. Психологічні характеристики великих соціальних груп.	2
6.	Загальні питання психології малих груп.	2
7.	Поняття про групову динаміку, її процеси та механізми.	2
8.	Проблема групової згуртованості. Лідерство і керівництво в малих групах.	2
Разом		16

7. Самостійна робота

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Написати есе на тему: Основні етапи розвитку соціальної психології.Історіографічні та методологічні координати теорій соціальної психології : [монографія] / [М. М. Слюсаревський, В. В. Жовтянська, М. М. Скорик, Н. В. Хазратова та ін.] ; за наук. ред. М. М. Слюсаревського ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. – 360 с. [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://ispp.org.ua/bibl_1.htm	6
2.	Методи соціальної психології (порівняти методи загальної і соціальної психології; описати методи, які найбільш часто зустрічаються у соціальній психології. Визначити значення бесіди, спостереження і експерименту у дослідженні проблем соціальної психології. Матеріал підготувати на основі піручника Основи соціальної психології: Навчальний посібник / М. М. Слюсаревський, В.О. Татенко, Т.М. Титаренко, Н.В. Хазратова та ін..; за ред. М.М.Слюсаревського. – К.: Міленіум, 2008. – 495 с.[Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.academia.edu/31387056/	8
3.	Написати есе за темою (за вибором): 1. Психоаналітичний підхід до розуміння особистості (З.Фройд, К.Юнг, А.Адлер). 2. Розуміння особистості з позицій гуманістичної психології (К.Роджерс, А.Маслоу). 3. Розуміння особистості в контексті екзистенційної психології.	8

4.	Зробити порівняльну характеристику типів міжособистісних стосунків за допомогою підручника Ануфрієва Н. М. Соціальна психологія : навч. посіб. для ст-ів вузів / Н.М.Ануфрієва, Т. М. Зелінська, Н. О. Єрмакова. – К. : Каравела, 2011. – 296 с.	6
5.	Підготувати презентацію про соціально-психологічні особливості міжособистісної взаємодії.	2
6.	Зробити доповідь на практичному занятті: Соціалізація особистості в умовах трансформації сучасного суспільства	6
7.	Зробити виступ та презентацію на практичному занятті за темою: Динаміка групоутворення.	6
8.	Зробити порівняльну характеристику різних теорій соціалізації, виділити ключові аспекти соціалізації у кожній з них на основі опрацьованого матеріалу підручника Москаленко В. Соціальна психологія. Москаленко В. В. Соціальна психологія: Підручник. – 2-ге вид., випр. та доп. – К., 2008. [Електронний ресурс]/ Режим доступу: http://www.dut.edu.ua/uploads/l_1473_26865900.pdf	10
9.	Зробити виступ на практичному занятті за темою: Ціннісні орієнтації як регулятори поведінки людини: опрацювати матеріал за підручником Основи соціальної психології: Навчальний посібник / М. М. Слюсаревський, В.О. Татенко, Т.М. Титаренко, Н.В. Хазратова та ін.; за ред. М.М.Слюсаревського. – К.: Міленіум, 2008. – 495 с.[Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.academia.edu/31387056/	8
Разом		60

Індивідуальне завдання

Індивідуальне завдання виконується студентами за вибором.

1. Проведення методики Соціометрія серед групи школярів або студентів. Зробити аналіз отриманих результатів.
2. Проведення дослідження за темою «Аналіз ціннісних орієнтацій сучасної молоді».

НЕФОРМАЛЬНА/ІНФОРМАЛЬНА ОСВІТА

В межах тем: «Поняття про групову динаміку, її процеси та механізми» передбачено он-лайн курс «Соціальна психологія» (Wesleyan University) на платоформі Coursera.

8. Види контролю і система накопичення балів

Поточний контроль знань				Самост. робота інд. завдання	Залік/ Екзаме н	Сума
Модульна атестація № 1 (30 балів)		Модульна атестація № 2 (30 балів)				
Розділ 1	Розділ 2	Розділ 1	Розділ 2			
15	15	15	15	20	20	100

При розробці системи оцінювання було враховано, що студентам бали виставляються за виконані завдання (вміння) та за засвоєння певного обсягу теоретичного матеріалу (знання).

Оскільки ЄКТС передбачає накопичення балів протягом вивчення курсу, то має бути певна кількість контрольних заходів - мінімум 1 захід на 0,5 кредиту)

1. Робота на парі - 1-5 балів
2. Написання есе – 3-5 балів
3. Презентація та висвітлення теми 5 -10 балів
4. Тестування від 3-5 балів
5. Модульна контрольна робота -10 балів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За 10-бальною шкалою	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100(відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89(дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84(добре)		
D	70 – 74(задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69(достатньо)		
F	35 – 59(незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
FX	1 – 34(незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

1. Панфілова Г.Б., Сурякова М.В., Склянська О.В. Соціальна психологія (з основами соціально-психологічного тренінгу): Навч. посібник Дніпро, 2021. 150 с.
2. Поліщук В.М. Соціальна психологія в Україні : навч. посібник. Суми : Університетська книга, 2021. 217с.
3. Соціальна психологія в Україні : довідник / за ред. М. М. Слюсаревського ; упоряд. І. І. Ревера, С. Є. Фіськович; Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. Київ : Талком, 2019. 324 с.
4. Теоретичні напрями соціальної психології: навч. посібник / М. М. Слюсаревський, Н. В. Хазратова. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020. 104 с.
5. Шахова О.Г. Соціальна психологія особистості : Навчальний посібник. Харків: «Контраст», 2019. 116 с.

Додаткова література

1. Власова О. І. Соціальна психологія організацій та управління : підручник для студентів вузів / О.І.Власова, Ю.В. Никоненко. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 398 с.
2. Собченко О. М. Психологія впливу: навч. посіб. для проведення семінарських і практичних занять / Собченко О. М. ; Мукачівський держ. ун-т. – К. : Кондор, 2013. – 158 с.
3. Психологічна енциклопедія [Текст] / авт.-упоряд. О.М. Степанов. – К. : Академвидав, 2006. – 424 с. – (Сер. "Енциклопедія ерудита").
4. Слюсаревський М.М. Маса як соціально-психологічне явище: науковий міф чи недовідома реальність?/Матеріали доповідей: II Всеукраїнський Конгрес із соціальної психології «СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ СЬОГОДНІ: ЗДОБУТКИ І ПЕРСПЕКТИВИ». Київ, 2019. С. 335-338.

Інформаційні ресурси

1. Навчальна дисципліна «Соціальна психологія» в СЕЗН MOODLE.
<https://epkmoodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=196>
2. Олійник В. В. Спілкування як комунікативний феномен: соціально-психологічні аспекти. URL: file:///C:/Users/Home-PC/Downloads/Vnaou_2013_2_52.pdf
3. Козирєв М. П. Комунікативні бар'єри спілкування та шляхи їх подолання. URL:
https://www.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/visnyky/nvsp/01_2014/14kmpshyip.pdf